

Suomen Kalastusopaskilta ry

Maa- ja metsätalousministeriö , kirjaamo@mmm.fi

Viite: Mmm:n lausuntopyyntö 158876 MMM022:00/2008

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ KALASTUSLAKSI

Kalastuslakiesityksen tavoitteet ovat suurimmalta osaltaan kannatettavia. Kalojen luontaisen elinkierron ja lisääntymisen mahdollistaminen kalastusrajoituksilla ja muilla toimenpiteillä on tervetullut uudistus nykyiseen kalastuslakiin. Kalavesien hoidon lähtökohtana pitäisi kaikkialla olla ensisijaisesti elinvoimaisista kalakannoista huolehtiminen kalojen istuttamisen sijaan.

Myös kalavarojen käytön suunnitelmallisuuden lisäämistä voi pitää tavoittelemisen arvoisena. Tutkitun tiedon ja valtakunnallisten hoitosuunnitelmien huomioimisen kalatalousalueiden käyttö- ja hoitosuunnitelmissa tulisi parantaa niiden laatua. Tämä voi ELY-keskusten ohjauksesta huolimatta jäädä toteutumatta. Käyttö- ja hoitosuunnitelmia laativat ja toteuttavat tahot ovat samat kuin nykyisissä kalastusalueissa eli kalavesien omistajat. Kalastuksen harrastajan mahdollisuus vaikuttaa oman harrastuksensa säätelyyn ja kehittämiseen on nykyisen lain tapaan heikko, ellei satu olemaan suuren vesialueen omistaja. Kalatalousalueissa päätäntävaltaa tulisi siirtää vesialueen omistajilta kalavesien käyttäjien ja ELY-keskusten suuntaan. Tällöin suunnitelmissa huomioitaisiin nykyistä paremmin kalastuksen harjoittajien tarpeet ja toiveet.

Lakiesityksen laatijoilta tuntuu unohtuneen kalastuksen suuri merkitys suomalaisten ulkoilu-, luonto- ja virkistysharrastuksena. Kaupallisen kalastuksen toimintaedellytykset on asetettu suomalaisten virkistäytymismahdollisuuksien edelle. Vapaa-ajankalastuksen ja itse pyydetyn kalan käytön edistämisen sijaan kala pyritään kierrättämään suomalaisen kuluttajan lautaselle kaupallisten kalastajien ja kalakaupan kautta. Tämä ei voi olla kannatettava ajatusmaailma.

Kalastuksen lupajärjestelmän yksinkertaistaminen ns. yhden kortin mallilla on toivottu uudistus, mutta siihen sisältyy tiedottamiseen liittyvä haaste. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla ja muilla erityiskalastuskohteilla kalastonhoitomaksu ei riitä kalastusluvaksi. Miten tämä saadaan tiedotettua niin tehokkaasti, ettei väärinkäsityksiä synny?

Suomen kalastusopaskillan mielestä lakiesityksen suurimmat puutteet liittyvät kaupallisen kalastuksen erityisasemaan, vaelluskalojen kalastuksen rajoittamiseen, kalastuksen säätelyyn ja kalastusoppaiden lupaehtoihin. Esitämme seuraavia muutoksia lakipykäliin:

4 § Määritelmät

Pykälän kohta 4 on määriteltävä uudestaan. Lain perustelujen mukaan vaelluskalavesistö on vesistö, jota vaelluskalat käyttävät keskeisenä vaellustienään tai lisääntymisalueenaan. Vaelluskalavesistöksi ei luettaisi syönnösalueita. Käytännössä tämä rajaisi uhanalaisten vaelluskalojen suojelemiseksi asetetut kalastus-, pyydysmäärä- ja saalisrajoitukset pois vesialueilta, missä kalastetaan lähes 100 % saaliista.

Vaelluskalavesistöksi on määriteltävä koko se vesialue, missä vaelluskalat liikkuvat, mukaan lukien syönnösalueet. Tällöin uhanalaisten vaelluskalojen suojelemiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, 52 §:n soveltamiskynnystä alemmalla kynnyksellä, kalastusrajoituksia myös järviolueille ja merialueelle alueille, joissa vaelluskaloja erityisesti esiintyy. Tämä mahdollistaisi Kansallisen lohistrategian mukaisten toimenpiteiden, kuten meritaimenen verkkokalastuksen rajoittamisen 50 m lähempänä rantaa 1.10.-31.12. ja 1.4.-15.5. kalastuslain 64 §:n perusteella.

13 – 16 § Kaupallisen kalastuksen alueelliset luvat

Kaupallisen kalastuksen alueellista lupaa koskevat lainkohdat on poistettava. ELY- keskuksille ei pidä antaa oikeutta myöntää kaupallisille kalastajille lupaa kalastaa yksityisillä vesillä, koska tehokkaat pyydykset varaavat kalastuspaikat ja estävät vesialueen omistajia harjoittamasta kalastusta omilla vesillään. Liian tehokas pyynti on myös uhka petokalojen kannoille. Esimerkiksi Kirkkonummen Pikkalanlahdella (linkki: <http://www.apajamatkat.fi/linked/fi/artikkeli.pdf>, artikkeli myös liitteenä) ammattikalastajan valvoton poistokalastus johti kuha- ja haukikantojen totaaliseen romahtamiseen.

Tällaisen kalastusluvan myöntäminen vedenomistajien tahdon vastaisesti loukkaa perustuslain yksityiselle omistusoikeudelle antamaa suojaa, koska kaupallisessa kalastuksessa on kysymys massiivisesta ja raha-arvoltaan suuresta kalavarojen käytöstä ja se rajoittaa omistajien mahdollisuutta käyttää vesialueitaan kalastukseen.

18§ Alueellinen lupa kalastusopastointaan

Kalastusoppaiden tulisi voida kalastaa asiakkaidensa kanssa yleiskalastusoikeuksilla ilman erillisiä opaslupia ja ilman muita vapakalastajia suurempia rajoituksia. Yhteiskunnan etu on edistää kalastusmatkailua, joka on kasvava elinkeino. Nykyinen 6 hengen rajoitus tulisi poistaa, koska suuremmatkin asiakasryhmät ovat tavallisia. Mikäli kalastusmatkalle osallistuvien kalastajien määrää on jotenkin rajoitettava, olisi rajoituksen oltava 12 henkilöä, mikä on suurin henkilömäärä, jonka vuokraveneen kuljettajatutkinnon suorittanut voi ottaa veneeseen, mutta tämäkin rajoittaisi kalastusoppaiden toimintaa.

ELY-keskus myöntää opasluvan 5 vuodeksi kerrallaan ja siten on tarpeetonta, että ELY-keskus pyytää kalastusalueilta lausunnon opasluvista joka vuosi. On huomattava, että kalastusopastoinnin vaikutus kalakantoihin on jokseenkin olematon muuhun vapaa-ajankalastukseen ja kaupalliseen kalastukseen verrattuna.

Kalastusoppaiden opasluvasta maksama vuosittainen 100 euron kalastonhoitomaksu on päällekkäinen sen kanssa, että kalastusopas joutuu käytännössä huolehtimaan jokaisen asiakkaansa kalastonhoitomaksuista. Päällekkäisyyden vuoksi jompi kumpi maksu pitäisi poistaa kalastusopastoinnista.

Kun vapaa-ajankalastaja on maksanut kalastonhoitomaksun ja käyttää kalastukseensa palkattua tai ostettua apua, ei tilannetta voi pitää järjestettynä tilaisuutena. Lakia voidaan pitää mm. vammaisia ja vähävaraisia syrjivänä lakia koska kaikilla ei ole tietoa/taitoa/uskallusta omatoimiseen liikkumiseen vesillä tai joillakin saattaa esim. vamma estää omatoimisen liikkumisen.

36 § Käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen

Pykälän 3 momentin kohta 5 on muutettava. Lainsäädännön selkeystavoitteen vuoksi lakiin ei tule kirjata mitään, millä ei ole tarvetta. Kalastuslaissa ei ole mitään syytä minkä vuoksi kalastusmatkailutarkoitukseen hyvin soveltuvia alueita pitäisi määrittellä, joten kyseinen kohta on poistettava. Koska ELY-keskusten myöntämät opasluvut perustuvat asiakkaiden yleiskalastusoikeuksiin, ei opastointia voida rajata vain joillekin ”hyvin soveltuville” alueille. On kyseenalaista, onko kalastusalueilla riittävää matkailualan tuntemusta tällaiseen alueen rajaamiseen. Kyseisen lainkohdan tarkoituksena lienee ainoastaan pyrkiä tulevaisuudessa rajoittamaan kalastusoppaiden toiminta-alueita ja vaikeuttaa oppaiden elinkeinon harjoittamista. Myös kaupalliseen kalastukseen hyvin soveltuvien alueiden määrittely on turhaa, kun laista poistetaan ELY-keskusten myöntämät kaupallisen kalastuksen alueelliset luvat.

49§ Kaupalliseen kalastukseen tarkoitetut pyydykset ja pyyntimenetelmät

Vapaa-ajankalastuksen koukkupyydyksiä ja verkkoja koskevat rajoitukset yleisvesialueella pitää määrätä myös yksityisvesille. 300 m verkkoja on tarpeettoman suuri määrä vapaa-ajankalastajille, jotka eivät saa myydä kalaa. Suuri verkkomäärä lietsoo harmaata taloutta ja vastuuttomasti käytettynä verkot ovat vaaraksi kalakannoille. Vapaa-ajankalastajien suurimmaksi sallituksi verkkomääräksi pitäisi säätää kaikilla vesillä 120 m, mikä tarkoittaa 4 kpl 30 metrin mittaista verkkoa.

Lakiluonnoksen ilmaus, että ammattimaisia pyydyksiä saavat käyttää myös kaupallisten kalastajien ”lukuun toimivat”, on liian epätarkka ja voi johtaa väärinkäytöksiin. Kaupallisen kalastajan työntekijä olisi selvempi ilmaus.

52 § Kalastuksen rajoittamista koskeva asetuksenantovaltuus

Pykälän 3 momentti, joka antaa mahdollisuuden asettaa kalastusrajoitukset kaupallisille kalastajille muita kalastajia lievempänä, pitää poistaa. Kalastusrajoitusten tarkoituksena on suojella heikentyneitä kalakantoja, turvata kutukannan koko tai kasvattaa kalavesien tuottoa. Kalastusrajoitusten toimivuus vaarantuu, mikäli kaupalliset kalastajat saavat esim. pyydystä alamittaisia kaloja tai kalastaa kiellettyinä ajankohtana. Kyseinen momentti ei kohtele kalastajia tasapuolisesti ja se heikentää muiden kalastajien halukkuutta noudattaa kalastusrajoituksia.

53 § ELY-keskuksen toimivalta rajoittaa kalastusta

Pykälän 3 momentti pitää poistaa samoilla perusteilla kuin 52 § 3 momentti.

58 § Kalojen vapauttaminen

Selvyyden vuoksi pykälään on syytä lisätä vapautettavien kalojen joukkoon kalat, joita ei ole merkitty 74 §:n mukaisesti (eväleikkaamattomat kalat).

64 § Kalastuksen rajoittaminen vaelluskalojen kulun turvaamiseksi

Vaelluskalavesistön määritelmä on muutettava sellaiseksi, että tällä pykälällä voidaan säätää vaelluskaloihin kohdistuvasta kalastuksesta myös merialueilla ja järvioltailla.

Pykälän 3 momentti on poistettava samoilla perusteilla kuin 52 §:n 3 momentti.

66 § Kalaväylä

Kansallisen lohistrategian toimenpiteisiin on kirjattu kalaväyläsäännösten kehittäminen paremmin toimiviksi uudessa kalastuslaissa. Luonnoksessa säännökset eivät ole kuitenkaan muuttuneet. Lohi ja taimen vaeltavat kutujokeensa pintavedessä ja usein pitkintä rantoja, jonne kalaväylät eivät ulotu. Sen vuoksi kalaväylä pitäisi laajentaa vesistön pintakerroksessa rantoihin asti ja lohien ja taimenien kutuvaelluksen aikaan kalastusta seisovilla pyydyksillä pitäisi rajoittaa kalaväylän pintakerroksessa.

Vesistön kaikissa salmissa ja kapeikoissa olisi pidettävä kalaväylä auki kalan kulkua varten. Vesilain mukainen valtaväylän määrittely salmiin ja kapeikkoihin, missä säännöllisesti harjoitetaan liikennettä tai jossa kala yleensä kulkee, on epäselvä ja aiheuttaa turhaan vaikeuksia valvoa salmissa tapahtuvaa kalastusta. Käytännössä kalastusta harjoitetaan ainoastaan salmissa ja kapeikoissa, missä kala liikkuu.

67§ Kalaväylän pitäminen vapaana pyydyksistä

Troolin ja nuotan käyttö kalaväylässä pitäisi kieltää kokonaan.

71§ Poikkeus kalastaa jokisuualueella kalaväylässä sekä kalatiessä

Kalaväylässä kalastukseen ei tule myöntää poikkeuslupia

69 § Kalastaminen puroissa

Katiskalla kalastamista puroissa pitää rajoittaa. Pienetkin purot voivat olla tärkeitä taimenien lisääntymisalueita. Katiskalla voidaan sulkea taimenien vaellusmahdollisuus puroissa täysin, joten ainakin vaelluskalavesistöjen puroissa kalastaminen katiskalla tulee kieltää.

90 § Saaliin ensimyynti

Vapaa-ajankalastajien oikeus saaliin ensimyyntiin pitää poistaa merialueen lisäksi sisävesillä kalastavilta. Satunnaisesti omaan käyttöön liian suureksi saadusta saaliista osan voi tarvittaessa lahjoittaa naapureille tai tuttaville, mutta myyntiä ei pidä sallia. Myynnin kieltäminen on terve tapa edistää kaupallisten kalastajien elinkeinomahdollisuuksia.

Ehdotettu 5 kg/vrk on kalafileenä niin suuri ja arvokas kalaerä, että se houkuttelee mitoittamaan pyynnin määrän väärin ja myymään saalista pimeästi. Pahimmillaan saaliin

myyminen mahdollistaisi usean tuhannen pimeät vuositulot ahkerasti saalistaan myyvälle "vapaa-ajankalastajalle". Saaliin myyminen pienissä erissä käteiskauppana on tyypiesimerkki mahdollisuudesta harmaaseen talouteen, jonka ehkäiseminen on kirjattu hallitusohjelman tavoitteisiin.

Kirkonummella 20.01.2014

Suomen kalastusopaskilta ry:n hallituksen puolesta
Ari Paataja
Puheenjohtaja